

УДК: 378.147.017.4

В.К. КИДРАТ

ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ У СТУДЕНТІВ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ (ТЕОРЕТИЧНИЙ КОМПОНЕНТ)

***Резюме.** У статті висвітлено теоретичні аспекти формування національної свідомості у студентів вищого навчального закладу.*

***Ключові слова:** патріотичне виховання, національна свідомість, студентська молодь.*

Постановка проблеми. Майбутнє кожної держави значною мірою залежить від того, наскільки успішно вона може визначити свої цілі та пріоритети, усвідомити свої інтереси та те, наскільки вірно поєднуюватимуться національні інтереси самої держави з інтересами її громадян, а також, наскільки пересічні громадяни та еліта зможуть порозумітися і якою мірою зможуть консолідуватися навколо ідеї державотворення.

Дані соціологічних досліджень засвідчують, що, попри епізодичні масові патріотичні зрушення, населення України, рівень патріотизму українських громадян є недостатньо високим. За даними опитування проведеного Українським центром економічних та політичних досліджень О.Разумкова на запитання «Чи вважаєте Ви себе патріотом України?» 44,2 % респондентів відповіли «так», 35,6 % – «швидше так», 9,7 % – «швидше ні», 4,3 % – «ні», 6,2 % – «важко відповісти» [6].

В той же час, за результатами соціологічного опитування, що проводилося Центром соціальних досліджень «Софія», 40% українців хотіли б виїхати за кордон, кожен шостий громадянин України бажає емігрувати назавжди, кожен десятий опитаний зовсім не пишається своїм громадянством, «швидше не пишається» – і того більше – 17,2% [1].

Не однозначним виявилось ставлення українців і до Дня незалежності. Згідно соціологічних опитувань, що проводились Центром Разумкова, великим святом цей день вважають лише 16% українців, звичайним святом – 44% українців, звичайним вихідним днем – 31% співвітчизників [6].

Виокремивши з цієї статистики студентство, за даними Державного інституту розвитку сім'ї та молоді майже 30 % українських студентів планують назавжди залишити Україну після навчання, а ще 25% хотіли б поїхати на заробітки за кордон [2]. Хоча ці прагнення швидше зумовлені не стільки відсутністю патріотичних почуттів, скільки неможливістю повною мірою реалізувати свій потенціал, працевлаштуватися за спеціальністю і мати достатній рівень матеріального благополуччя на Батьківщині.

В цих умовах постає необхідність розв'язання на державному рівні найгостріших проблем, пов'язаних з вихованням патріотизму та формуванням національної ментальності населення України як основи консолідації суспільства і зміцнення держави.

Мета і завдання статті:

- 1) провести теоретичний аналіз змістовного навантаження термінів: «нація», «етнос», «ментальність», «духовність», «патріотизм»;
- 2) здійснити теоретичний аналіз формування національної свідомості у студентів вищого навчального закладу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Цілеспрямовані наукові дослідження і методичні розвідки видатних педагогів України (В.Андрущенко, І.Беха, М.Боришевського, М.Євтуха, І.Зязюна, П.Ігнатенка, О.Сухомлинської, К.Чорної) підкреслюють, що національно свідомою особистістю формується тільки за умови комплексного впливу розумової, фізичної, моральної, трудової, екологічної та інших складових виховання, коли вони інтегруються у національну свідомість на значно вищому рівні гуманістично

спрямованого, героїко-патріотичного, національно-цілісного, політико-державницького формування молоді.

Головною метою національного виховання на сучасному етапі є передача молодшому поколінню соціального досвіду, багатств духовної культури народу, його соціальної ментальності, своєрідності світогляду. На цій основі формуються особистісні риси громадянина-патріота України, які включають в себе національну самосвідомість, розвинену духовність, моральну, художньо-естетичну, правову, трудову, фізичну, екологічну культуру, розвиток індивідуальних здібностей і таланту. Саме тому національна спроможність освіти, наголошується в Державній національній програмі «Освіта» (Україна ХХІ століття)», – полягає у невіддільності національного ґрунту, її органічному поєднанні з національною історією і народними традиціями, збереженні та збагаченні культури українського народу.

Сучасний розвиток освіти має потребу у встановленні взаємозалежності між певними процесами виховання, наданні їм об'єктивної оцінки та творчому застосуванні їх у педагогічній діяльності. Необхідність посилення ролі національного виховання серед студентства у вищому навчальному закладі на основі предмету «Фізичне виховання» та інтеграції навчальних предметів і зумовили вибір теми даної роботи.

Перш за все, яке ж смислове навантаження ми вкладаємо в терміни «нація», «етнос», «ментальність», «духовність», «патріотизм»?

Український дослідник-етнограф академік С. Рудницький відзначав, що «нація (самостійний нарід) – це одна з відмін породи «чоловік» (Homo sapiens)», а національні почуття, тобто любов і прив'язаність до свого народу і своєї Батьківщини, прагнуть «до вдержання цієї відміни людської породи, що зветься народом, до здобуття її optimum існування» [4, 278]. Отже, беззаперечним є те, що найпершою потребою будь-якого національного колективу, як етносу, є така сама потреба, що і у всякої іншої істоти на землі: зберегти своє життя, забезпечити його розвиток, передати спадщину у наступні покоління. Оскільки етнос – це форма спільної життєдіяльності індивідів на конкретній території, то етнопатріотичний розвиток людини в такому контексті полягає у безкінечному природно-історичному процесі олюднювання особистості та середовища її існування.

Генетично сформовані, підтримані й примножені вихованням, усвідомлені і закріплені в національному інстинкті самовиживання, національна свідомість, національна ментальність і національні почуття та духовність допомагають особі й національному загалові в цілому мобілізувати свої внутрішні фізичні й духовні сили у боротьбі за своє природне і суспільне виживання.

Національна свідомість – це найвищий критерій, за допомогою якого оцінюється рівень суспільного життя. З одного боку він характеризується такими загальнолюдськими цінностями як добро, співчуття, здатність сприйняти іншу людину як рівноправного громадянина Землі, з іншого – це відчуття і усвідомлення власної гідності й гордості за приналежність до своєї нації.

Ментальність – це колективний, відносно сталий спосіб мислення, в основі якого лежить набір самоочевидностей для представників соціальної спільноти. Ментальність є явищем розумового порядку і не є ідентичним суспільній свідомості, а характеризує лише специфіку цієї свідомості відносно суспільної свідомості інших великих груп людей, таких як етнос, нація, соціальна верства.

Сутність менталітету міститься в когнітивній сфері й артикулюється через дослідження існуючого *егрегору* конкретної соціальної спільноти (*егрегор* - інформаційна субстанція, яка відповідає певному об'єкту, суб'єкту або явищу), під яким ми розуміємо *пульсуюче силове поле*. Оскільки таке поле виникає на основі мисленнєвих процесів людини, то його цілком можна розглядати як мислячий ефір. В еггегорі ми маємо момент синтезування фізичного і духовного, або феноменального і ноуменального світів в специфічний матеріал, з якого виникає соціальний світ [3, 14].

Етнічна ментальність – це детермінанта без свідомого смислоутворення конкретного соціуму, що характеризується культурною ізоморфністю спільнот та соціальної системи, до якої вони належать.

Національна ментальність, на противагу етнічній ментальності, характеризується усвідомленням соціальною спільнотою своїх базових властивостей, як таких, що відрізняються від властивостей інших соціальних спільнот.

Ментальність включає в себе і ментальні настанови, які пропонуються референтними групами і особистостями для засвоєння конкретним індивідом уявлень-тлумачень світу, сенсів життя, цінностей і норм поведінки, оперативного оснащення діяльностей. Вони є регламентами, які, існуючи навіть у неусвідомленому вигляді, починають впливати на детермінацію діяльності та поведінки індивідів певної історичної доби і культури, задаючи напрямок та межі буття.

Духовність породжується соціумом протягом довгого історико-культурного буття на різних територіальних локусах; вбирає в себе соціальний досвід спільноти у вигляді шаблонів діяльності, стереотипів поведінки та тлумачення явищ світу; виконує функцію образу світу, який слугує конкретному індивіду для орієнтації в реальному світі. Ззовні духовність існує та пропонується для засвоєння окремим індивідом у вигляді народної звичаєвості, міфології, групових традицій і вірувань; важко поступається новаціям, що проявляється у збереженні певного інваріанту протягом тривалих історичних періодів існування соціуму чи групи.

Духовність має, на наш погляд, три шаблі розвитку: базовий (фундаментальний, досвідний), рефлексивний (світоглядний, свідомісний, ідеологічний, концептуальний), непередбачуваний (спонтанний, холистичний, ірраціональний, проактивний, гетеростатичний, трансцендатний). Становлення духовної культури розпочинається з базової частини, яка виступає в якості фундаментальної, а продовжується рефлексивною частиною, яка виступає в якості адаптивної і твориться в результаті соціалізації індивіда (в нашому випадку – студента).

Для нашого дослідження саме рефлексивна частина духовності має значення для виховання національної свідомості і патріотизму у студентів вузу.

Еволюціоністи стверджують, що ментальні властивості, які лежать в основі виживання етнічних спільнот у їх битві за життя, генетично утверджуються та успадковуються наступними поколіннями індивідів. Зокрема, така ментальна ознака як патріотизм, розглядається еволюціоністами як відповідник інстинкту самозбереження.

Смислове ж навантаження терміну “патріотизм”, на нашу думку, на філософському рівні відображає систему поглядів народу на природу і суспільство; на масово-побутовому рівні виражає успадковану й культивовану в народі любов до всього свого рідного (мова, культура, традиції тощо); на раціонально-суспільному рівні являє буття народу в часі, самоусвідомлення і самоствердження себе як етносу серед інших народів світу і співпраця з ними; на особистісному рівні сповідує почуття любові і відповідальності за долю свого народу, свідому постановку інтересів суспільства вище за власні.

Звідси, в основі ментальних параметрів певної соціальної системи лежить конкретний генокод соціуму, інформація в якому постійно змінюється, корелюючи із розвитком суспільства, та успадковується його новими членами. Тут доцільним є прислів'я : «Що посієш – те й пожнеш».

Генокод народу – це процес спадкової передачі суспільної, а отже і ментальної інформації, яка включає в себе антропологічні, етнічні, расові та інші ознаки суспільства. Генокод народу виражається у мові, міфах, мистецтві, моральних принципах та засвоюється особистістю в процесі соціалізації в конкретному соціумі.

Індивіду, який не ототожнює себе з конкретною соціальною групою, загрожує статус особи без власного «прикоріння», що корелює із особистістю без соціальних смислів, моралі,

світогляду. Адже світосприймання людини розвивається на конкретному культурному базисі і багато в чому визначається останнім.

Формування національного світогляду значною мірою залежить і від панівної ідеології даного суспільства, і від усвідомлення провідних ідей основ наук (пізнаванність світу, взаєморозвиток і обумовленість явищ, можливість і закономірна необхідність перетворення навколишнього світу людиною; боротьба за свободу і незалежність своєї нації; соціальна обумовленість поглядів на добро і зло, справедливість і несправедливість тощо). Успіх виховання національних переконань і національної свідомості залежить, по суті, від того, у якому соціальному оточенні перебуває людини в тому віці, коли перед нею широко і глибоко відкривається світ людських взаємин, світ Батьківщини.

Основними інститутами соціалізації і центрами виховання національного світогляду є сім'я і навчальний заклад.

Протягом віків сім'я, як виразник безсмертності народу через наступність поколінь, була основною ланкою суспільного життя в системі «особа-сім'я-суспільство». Вона була і залишається першою ланкою національного виховання, оскільки саме в родинній системі виховання кожний народ органічно продовжує себе у своїх дітях, неухильно генерує свій національний дух, характер, менталітет, традиційно-побутову культуру, рідну мову, спосіб життя.

Навчальний заклад за своєю сутністю теж має бути невіддільним від національного ґрунту, оскільки саме він покликаний формувати й берегти національну культуру, органічно поєднувати і стверджувати загальнолюдські та національні цінності за допомогою цілеспрямованої організації педагогічної діяльності, яка допомагає студентам самовиразити, самоствердити свою моральну сутність через самостійну діяльність.

Головна мета національного виховання – набуття молодим поколінням соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури міжнаціональних взаємин, формування у молоді, незалежно від національної приналежності, рис громадянина Української держави, розвиненої духовності, моральної, фізичної, художньо-естетичної, правової, трудової, екологічної культури.

Мета виховання національної свідомості у молоді – прищепити, оживити і відродити в душі та генетичній пам'яті животворне коріння звичаїв нашого народу, донести до кожного студента (а через нього і в сім'ю та родину) розуміння того, що ми не просто українці, ми – нація, ми народ зі своєю багатомілітичною історією, культурою, мовою, звичаями; викликати у студента потребу в усвідомленні себе як частинки своєї нації.

Психологічна схема формування смислових структур національної свідомості характеризується переходом від почуттєвого ступеня пізнання до абстрактного мислення, переходом від відображення навколишнього світу у формі відчуттів, сприйняття і уявлень до відображення його у поняттях. Таким чином, процес формування національної свідомості особистості найперше проходить крізь узагальнення спостережень, особистих вражень та переживань, вже сформованих, набутих знань, тобто на основі «первинного» матеріалу проходить становлення моральних уявлень і понять. Зокрема, спочатку людина отримує загальне смислове задоволення від прослуханого вірша, пісні, а вже потім усвідомлює красу національного фольклору. Ось чому тлумачення нових понять потребує попереднього накопичення у студентства особистих спостережень, фактів, наочно-чуттєвих образних уявлень. Формування національної свідомості у молоді ґрунтується саме на перетворенні цих накопичених уявлень у поняття.

Загалом, сам механізм формування національної свідомості у людини виглядає наступним чином. На основі особистої практики в індивіда здійснюється узагальнююча діяльність свідомості, переробка даних чуттєвого пізнання. Студент багато що у своєму досвіді порівнює, співставляє різні явища морально-духовного життя і поступово, відвертаючись від випадкового, другорядного, виділяє в цих явищах загальне, істотне,

основне. Між уявленнями та поняттями немає чіткого бар'єру, навпаки, існує дуже тісний взаємозв'язок, постійний взаємоперехід. Уявлення, стаючи все більш узагальненими, набувають якості понять. Таким чином, формування найбільш широких та загальних понять передбачає конкретизацію їх в елементах, зокрема, це відбувається на основі безпосереднього сприйняття етносфери, в кожному явищі якої широке поняття знаходить свій прояв і відображається свідомістю. Відбувається процес накопичення фактів, які сприяють побудові запасу образних уявлень. У подальшому, чуттєвий рівень пізнання через сприйняття та уявлення закінчується формуванням національної самосвідомості.

Рушійною силою механізму формування національної самосвідомості є активізація та розвиток пізнавальної діяльності. А основою активізації є розвиток інтересів та формування мотиваційної діяльності, які можна здійснювати шляхом ознайомлення студентів з особливостями нації, до якої вони належать, привернення уваги до її позитивних рис, до вивчення особливостей її існування та діяльності, історичних успіхів та невдач, визначення місця нації серед інших народів та виховання уміння переборювати труднощі.

Одним із шляхів підвищення ефективності формування національної свідомості є встановлення тісніших міжпредметних зв'язків, які за своєю освітньою і виховною функцією мають закономірний цілісний вплив на свідомість, почуття та діяльність людини. Ефект впливу міжпредметних зв'язків на формування національної свідомості здійснюється завдяки перебудові й вдосконаленню внутрішньої логічної структури методів і методичних прийомів навчання та виховання. Зокрема, для виховання у студентів національної самосвідомості доцільно використовувати адекватні методи та методичні прийоми, які відповідають конкретним умовам (віковим і психологічним особливостям студентів, рівню їхніх знань, матеріальній базі університету тощо): розповіді, бесіди, відвідування виставок, музеїв, майстерень народних умільців; зустрічі з майстрами народної творчості; демонстрація образотворчого народного мистецтва, перегляд слайдів, відео- та кінофільмів; читання літератури на історичну, біографічну (біографії видатних осіб нації, діячів культури, науки та мистецтва) та географічну тематику, українських легенд, дум, переказів; виготовлення альбомів та художніх монтажів, створення макетів і виробів з природного матеріалу; участь у народних обрядах, національних іграх, конкурсах, олімпіадах, розучування народних пісень, інсценування національних літературних творів, проведення спортивних змагань, спортивно-розважальних свят та спортивних вечорів.

Проте, слід пам'ятати, що процес оволодіння науковою системою знань про свій народ, свою націю, її історію, культуру не повинен носити епізодичний характер, а має втілюватися у життя через інтеграцію в цілісну систему всіх дисциплін навчального плану.

Безсумнівно, не всі навчальні предмети мають однакові можливості для виховання національної свідомості, але ці можливості закладені у зміст будь-якого з них. Специфічні можливості одних дисциплін мають безпосередній вплив на процес виховання національної свідомості завдяки великій емоційній насиченості ідей та фактів, що містяться у їх змісті, особливості ж інших предметів діють опосередковано. Завдання викладача полягає в тому, щоб розкрити перед свідомістю студентів кожний предмет як інформаційне джерело розумового розвитку крізь призму державницької національної ідеї. Проте варто пам'ятати, що виховання здійснюється не лише на лекційних і практичних заняттях або в інший обмежений проміжок часу. Виховання національної свідомості – це постійний процес, який тим ефективніший, чим більше праці в нього вкладає викладач і весь колектив вищої школи в цілому. Виховує студента все: і заняття, і розвиток різнобічних інтересів поза парами, і засоби масової інформації, і взаємовідносини студентів у колективі та поза університетом, у сім'ї та в соціальному середовищі місця проживання тощо.

Наріжним каменем виховання національної свідомості є рідна мова народу – безцінне духовне багатство, в якому народ живе, передає з покоління в покоління свою мудрість, славу, культуру, традиції. Мова сприймається не просто як засіб комунікації, не лише як

знаряддя формування думок, а значно індивідуальніше: як засіб вияву духовно-емоційної сфери людини. Спілкування рідною мовою веде до зростання національної свідомості студента, формує його гідність, високі моральні якості українця.

Мова – це дім нації. Мова є засобом як утвердження, так і знищення ментальної автентичності нації, тому що вона є емоційним, вольовим та інтелектуальним виміром соціогенезу, вона уможливує унікальне пізнання буття. Тому любов до України, до свого народу, своєї нації неможлива без любові до рідного слова, оскільки рідна мова одна у людини, як і одна Батьківщина: “дві рідні мови – це так само безглуздо, якби ми намагалися уявити, що одну дитину народили дві матері” – підкреслював у своєму записнику всесвітньо відомий український педагог Василь Сухомлинський [5, 5].

Слово рідної української мови водночас виступає як суб'єкт і як засіб оволодіння знаннями, як основа впливу культури моральних почуттів, взаємин, вчинків на світогляд студентів. Саме тому у вихованні словом необхідно керуватися як принципом оптимальної побудови своєї мови у психологічному плані (тобто необхідна емоційна розвиненість викладача, його комунікативність, розкутість, що дає йому можливість доторкнутися до найвіддаленіших куточків серця студента словом), так і принципом зворотного зв'язку у спілкуванні (тобто вміння подивитися на світ очима студента).

Особливий інтерес викликає і сприяє запам'ятовуванню матеріалу інформація на заняттях фітотерапії про рослини-обереги, рослини-символи (калина у лузі, тополі край дороги, верби над ставом, соняшник в городі, мальва за тином тощо) – здавна найприкметніші ознаки українського села, які одухотворені найрізноманітнішими легендами, казками, оповідями.

Краса рідного краю, де в органічній єдності зливається образ, емоція, слово, стає джерелом любові до свого народу, своєї нації, України саме завдяки вдумливому спогляданню картин природи під час екскурсій, туристичних походів, походів вихідного дня і т. д. В процесі навчання доцільно використовувати прогностичні функції народних прикмет (“Вінця навколо Сонця – на дощ”, “Зірки стрибають – на мороз”, “Небо над лісом посиніло – буде тепло”, “Дощ на Зелені свята – будуть великі достатки” і т.д.). Така інформація стимулює студентів уважніше придивлятися до навколишнього світу, формує у них своєрідне національне сприймання довкілля, усвідомлення реальної дійсності, виховує патріотичні почуття, а реальне відчуття краси в свою чергу пробуджує бережливе ставлення як до природи рідного краю, так і до праці сотень поколінь свого народу, які плекають свою землю і передають у спадок наступним поколінням своєї нації.

На заняттях з професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури акцентується увага на норми і правила здорового способу життя, виховується звичка щодо їх дотримання. Проте, виховною метою на цих заняттях повинна бути не тільки турбота про розвиток фізичних якостей і збереження здоров'я життя як найвищої цінності, але й забезпечення гармонійного розвитку фізичного і духовного життя, підготовка студента до суспільно корисної праці і захисту свого народу, нації, Батьківщини від ворогів. В цьому аспекті особливої уваги заслуговує впровадження в кожне практичне заняття з фізичного виховання елементів національної культури – українських народних рухливих ігор, які за своїм змістом передбачають як розвиток сили, витривалості, спритності, взаємовиручки, кмітливості, спостережливості, тренування розуму тощо, так і прилучають до досвіду морального життя українського народу, дають можливість розвивати свою національну самобутність через сюжетність гри.

Під час проведення занять з іноземної мови доцільно теж здійснювати національне виховання, яке полягає у створенні уявлення у студентів про велику різноманітність укладів життя у світі, у навчанні неупередженого сприймання іншої культури крізь призму національної свідомості. За такого підходу іноземна мова виступає засобом цілісного сприймання світової культури, де через співставлення і знаходження спільного та відмінного

у відношенні до рідного народу, його культури, мови, природи у студентів формується не тільки толерантне ставлення до мови і духовного світу іншого народу, але й усвідомлення самотності української нації у світовій цивілізації, утверджується почуття національної гордості та самопошани.

Отже, формування національної свідомості у студентів у процесі навчальної діяльності має відбуватися таким чином, щоб між засвоєнням знань і моральним розвитком не було розриву. Успіх цього процесу залежатиме, з одного боку, від змісту навчальних програм та організації розумової праці на заняттях і в поза навчальний час, а з іншого – від духовного багатства самого викладача, його ерудиції, культури, прагнення і вміння пов'язувати будь-який навчальний матеріал із завданнями національного виховання з метою комплексного впливу на свідомість, почуття і поведінку студента.

Народжуючись, дитина застає у готовому вигляді і вбирає в себе відчуття своєї причетності до нації, які за певних обставин мають перерости в утвердження власної національної гідності, внутрішньої свободи, гордості за свою землю, Україну. Ось чому сьогодні Українській державі потрібна така вища школа і така виховна робота в ній, яка б знищувала у свідомості студентів і їхніх батьків почуття меншовартості, а натомість виховувала б гордість за дідів та прадідів, які зберегли мову, звичаї і традиції своїх пращурів і генетично заклали в нас ту внутрішню силу, яка здатна відродити славу української нації.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Сила і ефективність виховання національної свідомості визначається тим, наскільки глибоко ідея Батьківщини проникає в духовний світ студента в період його мужніння як людини і громадянина, наскільки глибоко він бачить світ і самого себе очима патріота. Діалектична єдність трьох компонентів патріотизму: знання – переживання – вчинки і визначає глибину цього почуття. Квінтесенцією формування національної свідомості молоді в умовах вищого навчального закладу є органічне злиття сукупності виховних можливостей кожного окремого предмету та зусиль викладача з метою комплексного впливу на свідомість, почуття і поведінку студента.

Надалі планується дослідити і описати психологічну і практичну сторони технології формування національної свідомості у студентів вищого навчального закладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дзеркало (настрої і стереотипи населення України). [Електрон. ресурс] //ЦСД»Софія» [веб-сайт]. – Режим доступу: <http://www.sofia.com.ua/page42.html>. – Назва з екрану.
2. Ровесники незалежної України: думки, інтереси, громадянські позиції [Електрон. ресурс] //Фонд Демократичні ініціативи [веб-сайт]. – Режим доступу: <http://dif.org.ua/ua/poll>. – Назва з екрану.
3. Романенко Ю.В. Соціалізація особи: метапрограмний та психотехнологічний аспекти / Ю.В. Романенко. – К.: Вид-тво ДУІКТ, 2007. – 407 с.
4. Рудницький С. Чому ми хочемо самостійної України / С. Рудницький. – Львів: Світ, 1994. – 413с.
5. Сухомлинська О.В. Із записника В.О.Сухомлинського / О.В. Сухомлинська // Початкова школа. – 1993. – №10.
6. Чи вважаєте Ви себе патріотом України? [Електрон. ресурс] //Центр Разумкова [веб-сайт]. – Режим доступу до журналу: http://www.uceps.org/ukr/poll.php?poll_id=399. – Назва з екрану.

В.К. КИНДРАТ. ТЕХНОЛОГИЯ ФОРМИРОВАНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ СОЗНАТЕЛЬНОСТИ У СТУДЕНТОВ ВЫСШЕГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ (ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ)

Резюме. В статье отображены теоретические аспекты формирования национальной сознательности у студентов высшего учебного заведения.

Ключевые слова: патриотическое воспитание, национальная сознательность, студенческая молодежь.

V.K. KINDRAT. TECHNOLOGY OF SHAPING OF NATIONAL CONSCIOUSNESS OF STUDENTS OF HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS (THEORETICAL COMPONENT)

The summary. The article deals with theoretical aspects of shaping of national consciousness of students of higher educational establishments. Raised tasks provided for the analysis of semantic meaning of terms “nation”, “ethnos”, “mentality”, “spirituality”, “patriotism”; determination of the mechanism of formation of students’ national self-consciousness; analyses of patriotic education of students of higher educational establishments.

Key words: patriotic education, national consciousness, student youth.

Одержано редакцією 12.11.2012 р.